

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 19Ο ΑΙΩΝΑ

Α. ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1821-1827)

3. Πρόσφυγες από τα νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη

α. Οι Κρήτες και οι Κάσιοι πρόσφυγες

πρόσφυγες από την Κρήτη και την Κάσο:

- α. από τον πρώτο κιόλας χρόνο της Επανάστασης, οπλοφόροι Κρήτες κατέφυγαν, αρχικά σε μικρό αριθμό, στις Κυκλάδες
- β. μετά την καταστροφή της Κάσου από τον αιγυπτιακό στόλο το 1824, οι Κάσιοι αλλά και οι Κρήτες που είχαν καταφύγει εκεί, κατευθύνθηκαν σε άλλα νησιά του Αιγαίου
- γ. η άφιξη των Κρητών προκάλεσε αναταραχή στο κεντρικό Αιγαίο
- δ. ως τα μέσα της δεκαετίας, οι ένοπλοι Κρήτες πρόσφυγες είχαν αποβεί κυρίαρχοι σε βάρος των εγχωρίων
- ε. άλλη ομάδα Κρητών προσφύγων του 1823-1824 κατέφυγε στην Πελοπόννησο
- στ. στην Αργολίδα η κυβέρνηση μερίμνησε για τη διατροφή και περίθαλψή τους

β. Οι Χίοι πρόσφυγες

Χίοι πρόσφυγες προς τα Ψαρά και τις Κυκλάδες:

- α. μετά την καταστροφή της Χίου και τη μαζική μεταφορά των κατοίκων της στα Ψαρά, ανέκυψε πρόβλημα από το πλήθος των προσφύγων που κατέκλυσε το νησί
- β. οι Ψαριανοί έδειξαν και πάλι φροντίδα, παραχωρώντας στους Χίους πρόχειρα καταλύματα
- γ. το αδιαχώρητο που δημιουργήθηκε αντιμετωπίστηκε, όπως και παλαιότερα, με τη μεταφορά μεγάλου αριθμού Χίων στις Κυκλάδες και την Πελοπόννησο
- δ. γενικά, η διάθεση των Κυκλαδιτών απέναντι τους ήταν φιλική και οι Χίοι προσαρμόστηκαν εύκολα

μέτρα της κυβέρνησης:

- α. όσοι μεταφέρθηκαν στην Πελοπόννησο, βρέθηκαν στην πυρπολημένη Κόρινθο πεινασμένοι και χωρίς καμία περίθαλψη
- β. μερικοί αποβιβάστηκαν στον Πειραιά και από εκεί πήγαν στην Αθήνα
- γ. η κυβέρνηση έδειξε φροντίδα για όλους αυτούς:
 - παραχώρησε χώρους στέγασης και καταλύματα
 - ανέλαβε τη δαπάνη της συντήρησης των απόρων, των χηρών και των ορφανών
 - διαμοίρασε τους πρόσφυγες σε γύρω χωριά και κωμοπόλεις
 - ζήτησε από τους προκρίτους να τους φροντίζουν
 - τα μέτρα περίθαλψης όμως ατόνησαν μέσα σ' ένα μήνα, γιατί έπρεπε η κυβέρνηση να εξοικονομήσει πόρους για την προετοιμασία της άμυνας, ενόψει της επικείμενης εκστρατείας του Δράμαλη

στάση Χίων προσφύγων:

αυτοί που επέστρεψαν πίσω στη Χίο:

- α. η νοσταλγία για την ιδιαίτερη πατρίδα τους και οι κακουχίες στην προσφυγιά τόνωσαν την επιθυμία των Χίων να επιστρέψουν στο νησί τους, έστω κι αν αυτό βρισκόταν υπό τουρκική κατοχή

- β. από τον Οκτώβριο του 1822, αρκετοί άρχισαν να επιστρέφουν

αυτοί που παρέμειναν στην επαναστατημένη Ελλάδα:

- α. εργάστηκαν σε όλη τη διάρκεια της Επανάστασης, όχι για αποκατάσταση στους τόπους που είχαν προσφύγει, αλλά για ανακατάληψη του νησιού τους
- β. η αποτυχημένη επιχείρηση του Φαβιέρου (1827 -1828), που προετοιμάστηκε από Χίους πρόσφυγες για το σκοπό αυτό, έθεσε άδοξο τέλος σε αυτές τις προσπάθειες και γέννησε νέο κύμα Χίων προσφύγων προς τη Σάμο και τις Κυκλάδες

γ. Οι Ψαριανοί πρόσφυγες

καταστροφή των Ψαρών :

- α.** τον Ιούνιο του 1824 σήμανε η ώρα της προσφυγιάς και για τους Ψαριανούς
- β.** περίπου 3.600 εγκατέλειψαν το κατεστραμμένο νησί, με προορισμό άλλα νησιά του Αιγαίου
- γ.** λίγοι κατέφυγαν στο Ναύπλιο

Ψαριανοί πρόσφυγες στις Κυκλάδες και τις Σπέτσες :

- α.** στις Κυκλάδες, όπου κυρίως κατευθύνθηκαν, δεν αντιμετωπίστηκαν παντού με τον ίδιο τρόπο.
- β.** ευπρόσδεκτοι ήταν στην Τήνο, η κοινότητα της οποίας μερίμνησε άμεσα για τη συντήρησή τους
- γ.** από την Τήνο οι περισσότεροι μετοίκησαν στη γειτονική Σύρο ή επέστρεψαν αργότερα στις εστίες τους
- δ.** στην Πάρο και την Άνδρο αντιμετώπισαν προβλήματα με τους ντόπιους
- ε.** οι Σπετσιώτες τους συμπεριφέρθηκαν ευσπλαχνικά, ξεχνώντας τους παλιούς ανταγωνισμούς
- στ.** όταν όμως οι Ψαριανοί έδειξαν διάθεση να εγκατασταθούν μόνιμα στις Σπέτσες, οι Σπετσιώτες αντέδρασαν
- ζ.** οι Ψαριανοί αναγκάστηκαν να μετοικήσουν και, με κυβερνητική άδεια, να εγκατασταθούν στη Μονεμβασιά

μέτρα της κυβέρνησης για Ψαριανούς :

- α.** η κυβέρνηση φρόντισε για τη στέγασή τους
- β.** όρισε να εισπράττουν ένα μέρος από τους φόρους της περιοχής
- γ.** κατάρτισε κατάλογο των αιχμαλώτων Ψαριανών για την εξαγορά τους
- δ.** παρ' όλα αυτά, οι Ψαριανοί της Μονεμβασιάς θεώρησαν ότι δεν αντιμετωπίστηκε ικανοποιητικά η κατάστασή τους, που επιδεινώθηκε δραματικά με το ξέσπασμα θανατηφόρου επιδημίας
- ε.** οι περισσότεροι Ψαριανοί έφυγαν αργότερα από τη Μονεμβασιά και διασκορπίστηκαν πάλι στις Κυκλάδες

Ψαριανοί πρόσφυγες στην Αίγινα :

- α.** στην Αίγινα, περισσότερο απ' οπουδήποτε αλλού, βρήκαν το χώρο της μόνιμης εγκατάστασης που επιδίωκαν
- β.** ανέπτυξαν μεγάλη δραστηριότητα στα κοινά θέματα του νησιού, αλλά και στις υποθέσεις του έθνους
- γ.** ίδρυσαν σχολείο, διέδωσαν τα έθιμά τους και μέχρι τα μέσα του αιώνα διατήρησαν το κοινοτικό τους σύστημα

δραστηριοποίηση Ψαριανών στην Γ' Εθνοσυνέλευση :

- α.** στην Γ' Εθνοσυνέλευση οι Ψαριανοί ζήτησαν με καθυστέρηση να καθοριστεί τρόπος προσφυγικού συνοικισμού
- β.** έχοντας εξασφαλίσει στην πράξη χώρο εγκατάστασης στην Αίγινα δεν πιέζονταν, όπως άλλοι

δ. Ο προσφυγικός συνοικισμός της Ερμούπολης Σύρου

ίδρυση :

- α.** η Σύρος υπήρξε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα ίδρυσης και εξέλιξης ενός αυτοτελούς και ακμαίου προσφυγικού συνοικισμού κατά τη διάρκεια της Επανάστασης, ο οποίος βασίστηκε στην πρωτοβουλία των οικιστών του, χωρίς κυβερνητική αρωγή
- β.** η περιοχή, που το 1825 πήρε το όνομα Ερμούπολη από τους πρόσφυγες οικιστές της, άρχισε να συγκεντρώνει από το 1821 έως το 1824 Έλληνες πρόσφυγες απ' όλα τα μέρη της Ελλάδας: Μικρασιάτες, Ψαριανούς, Κρήτες και κυρίως Χίους
- γ.** η συμφόρηση που είχε επέλθει στα γειτονικά νησιά, η θέση του λιμανιού και η ουδέτερη στάση που τηρούσε το νησί στα πρώτα χρόνια της Επανάστασης προκάλεσαν την αθρόα προσέλευση
- δ.** οι ντόπιοι κατοικούσαν στην Άνω Σύρο, μακριά από την παραλία, στην οποία συγκεντρώθηκαν οι νεοφερμένοι
- ε.** η αυξημένη προσέλευση προσφύγων προκάλεσε την επιφυλακτικότητα και τις αντιδράσεις των ντόπιων, κυρίως λόγω κτηματικών διαφορών
- στ.** τη διάσταση υποδαύλιζε η διαφορά δόγματος μεταξύ των καθολικών ντόπιων και των ορθόδοξων προσφύγων